

Marco Aurelio Rivelli – Autor knjige o Alojziju Stepincu

”Nadbiskup genocida”

Iako Vatikan smatra Alojzija Stepinca žrtvom komunističkog režima, u isto vrijeme, mnogo je onih koji ga smatraju odgovornim za progon i zločine počinjene između 1941 – 1945 godine u tzv. Nezavisnoj Državi Hrvatskoj – marioneti sila osovine koju je predvodio zločinac Ante Pavelić. Knjiga profesora Rivellija (1935.) predstavlja pokušaj da se ovom slučaju pristupi distancirano i što objektivnije. U prvom dijelu otkrivaju se vrlo zanimljive činjenice o političkim uvjetima u Kraljevini SHS, te uzrocima osnivanja ustaškog pokreta u inozemstvu. Autor posvećuje dobar dio svojih misli Stepincu i religioznoj stvarnosti u kojoj se pod utjecajem katoličkog fanatizma razvio najgori oblik zločinstva unutar NDH – hrvatski

klerofašizam. Ukazuje se na odgovornost katoličkog klera za progone i ubojstva Srba, Roma i Židova, te na povezanost crkve i ustaškog režima. Zanimljiv je također i treći dio knjige koji govori o bijegu ustaša poslije rata, te o sudbini ustaškog pokreta u emigraciji. Suđenje Stepincu nije bilo predmet ove studije. Knjiga je vrijedno povijesno djelo koje također baca svjetlo na svjetsku političku situaciju tijekom rata kao i u prvim godinama nakon njegovog završetka.

- Vaša knjiga „L'Arcivescovo del genocidio“ (Milano '99, Kaos edizioni) probudila je veliku pozornost zbog dokumentacije glede genocida počinjenog od strane ustaša Ante Pavelića prema pravoslavlim Srbima u godinama '41 – '45 u što je bio također upleten katolički kler s odobrenjem kardinala Stepinca, koji je tada bio primas Hrvatske. Što vas je navelo da pišete na tu temu?

- Proširio sam doktorsku dizertaciju koju sam dao godine '81. na Sveučilištu „La sapienza“ u Rimu. Ta me je tema, kako onda tako i kasnije, mnogo zanimala dijelom zbog moje strasti prema historijskim znanostima, a dijelom jer sam shvatio kako je taj dio drugog svjetskog rata bio jedan od najnepoznatijih u zapadnoj kulturi te da je to nepoznavanje nezamislivo s obzirom na činjenice koje sam uspio rekonstruirati.

- Jeste li imali nekog sponzora?

- Ne, radio sam uglavnom sam. Po profesiji nisam povjesničar, to je jedina knjiga koju sam napisao; svoja sam putovanja zbog drugih aktivnosti iskoristio kako bi ispitivao dokumente i neposredna

svjedočenja u Argentini, u USA, u Španjolskoj, i naravno u Hrvatskoj i Italiji. Riječ je o radu koji je trajao skoro dvadeset godina. Bibliografija navedena u knjizi svjedoči kako sam ispitao sve što se tiče ove materije i da sam tražio direktne izvore. Ono što me je navelo da privedem knjigu kraju jeste dokument potpredsjednika američke države Stuarta E. Eizenstata u svibnju '98 gdje se isključivo govori o ubijanju 700.000 Srba '41-'45 godine o čemu su saznanje imali što Saveznici što Vatikan. Skrivanje više nije bilo moguće. Američki dokument je bio načinjen povodom potrage za blagom koje je ukradeno židovima počevši od Internacionalne konferencije održane na tu temu u Londonu '97. uz sudjelovanje 41 zemlje.

- *Zašto je naslov francuskog izdanja "Le genocide occulté"?*

- Zato što je upravo riječ o „skrivenom genocidu“. Nije bio dovoljno poznat Zapadu, a istovremeno je bio zanemaren od historiografije; ubojice su bili fanatični fašisti koji su se latili bodeža i križa, te su bili podržavani od velikog dijela katoličkog klera i biskupa. Talijanski vojnici, iako fašisti, nastojali su ih obuzdati; žrtve nisu bili samo hebreji nego i drugi kršćani okarakterizirani kao shizmatici jer su bili pravoslavci. Vatikanu je sve bilo poznato ali je šutio. Nebrojani znakovi uzbune iz Londona, USA, jugoslavenske vlade u izbjeglištvu s molbom da se intervenira nisu bile poslušnute u Vatikanu (ipak onaj koji je protestirao bijaše kardinal Tisserant, jedan od malobrojnih netalijana u Kuriji). **Ovo također dobrim dijelom objašnjava civilni rat koji je u Jugoslaviji izbio '91. godine.**

- *Je li također i u inozemstvu ovaj genocid prikriven?*

- Mislim da jest. U Jugoslaviji ipak postoji monumentalno djelo Milana Bulajića. Taj je povjesničar cijeli svoj život posvetio rekonstrukciji genocida, selo za selom, obitelj za obitelji, logor za logorom. Postoje imena, mjesta, datumi. U Jugoslaviji je svima to poznato iz direktnog iskustva, informacije se prenose sa generacije na generaciju; riječ je napokon o događajima koji nisu toliko daleki. Moguće je još uvijek pronaći živuće svjedoke.

- *Zbog čega je vaše istraživanje publicirano najprije u Francuskoj a potom u Italiji?*

- Nisam pronašao izdavača u Italiji. Onda je švicarsko-francuski izdavač „L'agge d'homme“ preveo knjigu na francuski. Knjiga je u Parizu doživjela uspjeh i bila je predstavljena od bivšeg ministra Gabriela Kaspereita s velikim zanimanjem publike. Napokon zaslugom izdavača „Kaos“ publicirana je također i kod nas te se sada može kupiti. Knjiga je spomenuta u mnogim člancima, od „Corriere della sera“ (Ettore Mo) do „Repubblica“ (Marco Politi) od „Giornale“ do „Osservatore romano“, i drugih publikacija. Možda se prikrivanje genocida neće nastaviti zauvijek.

- *Čitanje knjige nalikuje na moru. Mislili smo da poznajemo gore od goreg uzevši u obzir Shoà. Po čemu se taj genocid razlikuje od svih ostalih koje poznajemo?*

- Genocid je otpočeo neposredno, bez ikakve pripreme i organiziranja (za razliku od Holokausta koji je bio brižno pripreman i ostvaren). Kako su se ustaše ustoličile u Zagrebu (sredinom travnja '41.) počinju masakri i nastavljaju se kroz tjedne i godine. Masakri nisu bili prikrivani (kao što je to bio slučaj u njemačkim logorima) nego dobro poznati, vidljivi, na ulicama, u pravoslavnim crkvama... Nije riječ o nacistima protiv Hebreja nego o fanatičnim fašistima katoličke vjeroispovijesti protiv drugih kršćana pravoslavnih Srba (tj. neovisnih o Rimu i o srpskom Patrijarhatu u Beogradu i njegovim ortodoksnim biskupima). U Hrvatskoj, genocid nad Hebrejima, kojih je bilo svega devedeset tisuća, bio je tek dodatak u odnosu na ovaj glavni i pokrenut je od strane nacističke vojske.

Muslimani su ostavljeni na miru; nisu bili „konkurentni“, nije se činio prozelitizam. Posljednje razlikovanje: ubojstva su se izvodila s tolikom okrutnošću (u odnosu na žene, djecu, kasapljenjem, vađenjem očiju, rasparanjem utrobe...) tako da odudara po okrutnosti drugog svjetskog rata kao i u povijesti zadnjih stoljeća. U sporedbi s ovim plinske komore su ubojstvo soft.

- *Jesu li talijanske trupe pasivno asistirale u masakrima?*

- Ne. Talijanske okupatorske trupe su već u kolovozu '41. godine proširile područje koje su okupirale od Istre i Dalmacije prema Istoku za otprilike stotinjak kilometara, isključujući iz svega ustaše gdje god su ovi došli. Talijanski su vojnici sprečavali masakre što zbog humanitarnih motiva što zbog sprečavanja pojačanja partizanskih redova koji su se u ono vrijeme počeli organizirati primajući u svoje redove sve one koje je situacija natjerala u šumu. Nijemci koji su zauzimali istočni dio Hrvatske i Srbije ostavljali su ustaše da slobodno djeluju. Talijani su otvarali pravoslavne crkve, što je izazvalo Stepinčevu reakciju kod talijanske vojske.

- *Da li je ipak postojao netko tko nije šutio u katoličkoj crkvi?*

- Bio je župnik crkve sv. Petra u Zagrebu kojeg je Pavelić osudio na smrt (kasnije mu je život ipak bio spašen zahvaljujući Stepinčevom intervenciji čiji je ovaj bio „duhovni otac“). Bio je također mostarski biskup Alojzije Mišić koji je Stepincu prijavio ustaške okrutnosti ukoliko su ove otežavale spontano obraćenje pravoslavaca na katolicizam.

- *Kakvu su mogućnost imali Srbi ako bi željeli izbjeći masakre?*

- Svi su Srbi, uključujući žene i djecu, bili izloženi riziku masakra. Računa se da je masakr eliminirao jedan milijun Srba od dva milijuna ukupno. Jedina je mogućnost bilo preobraćenje koje je dijelom nadošlo (govori se o dvjesto tisuća prisilnih obraćenja). **Spašavanje pomoću obraćenja pokazuje da su korišteni genocida u religioznom fanatizmu.**

- *A Stepinčeva odgovornost?*

- Sudjelovao je još od prvih dana nacifašističke invazije u akreditaciji ustaškog režima, često prisustvujući manifestacijama režima: član je Pavelićeve marionetske vlade, odobravao je ultranacizam antisrpski te šutio o progonima (izuzevši – čini se – neke homilije koje nisu ostavile traga ni u kakvom pisanom dokumentu ili u uputama za svoj kler): bio je na liniji prisilnog preobraćenja izuzev rasprave sa ustašama tko bi ih trebao prihvatiti i izvršiti. Poznati povjesničar narodnih demokracija Francois Fejto okarakterizirao je Stepinca kao „ozlojeđen simbol hrvatskog katoličkog šovinizma“.

- *Da li je proces vođen od strane komunističkog režima uistinu bio farsa?*

Proizvoljno nisam ništa napisao o procesu. Svoje sam istraživanje ograničio na godine '41-'45. Za mene osobno Stepinac je trebao biti suđen počevši od tog vremena te imajući dobro u vidu sve što se dešavalo, okrutan genocid pravoslavnih Srba.

Tito je nastojao sa Stepincem učiniti tako da ovaj napusti zemlju kako mu se ne bi sudilo, te isključiti mogućnost da se od njega napravi mučenika, proces se međutim održao sedamnaest mjeseci nakon kraja rata.

Moje se istraživanje uostalom ne tiče samo Stepinca nego svih događaja glede genocida i bijega ustaša poslije poraza. Doprinjeo sam otkrivanju „The rat Channel“ (prolaza za štakore) pomoću kojeg su tisuće nacističkih kriminalaca i ustaša bili potpomognuti u svom bijegu za Južnu Ameriku. U centru ove mreže pomagača i rangiranja bijaše ustaški prelat msgr. Draganović te Zavod svetog Jeronima u ulici Via Tomacelli u Rimu.